

až do té doby, než mohl zajet na nedaleký kopec za vojáky a tak je zahanbit, že se vrátili zpět do hájí a bojovali. A nakonec dal Bůh muslimům vítězství a Frankové bylo zabito asi sedm tisíc pěších i rytířů. Když se muslimové vrátili domů, nepřítele, který byl v početní převaze až do té doby, kdy zřetelně viděl únavu mezi muslimskými vojáky a tehdy přijal návrh nepřítele a sjednal s ním příměří. Nepřítel byl totiž ještě unavenější a měl mnohem větší ztráty. On však čekal posily, zatímco my je neměli, takže bylo v našem zájmu uzavřít příměří. To se jasně ukázalo, když osud vyjevil to, co nám chystal.¹¹ Mezi častými nemocemi, za nejstrašnějších okolností zůstal pevně v poli. Na obou stranách jsme viděli ohně, slyšeli jsme hluk jejich zvonů¹² a oni naše volání k modlitbě, až se nakonec vše vyřešilo nejlepším a nejvýhodnějším způsobem.

Jeho zápal pro svatou válku

Všemocný Bůh řekl: „Ty, kdož se kvůli nám usilovně snaží, ty věru povedeme po cestách svých. A Bůh zajisté je s těmi, kdož dobro konají.“¹³ Ve svatých textech je mnoho pasáží věnovaných svaté válce. A Saladin v tomto ohledu byl jedním z nejvytrvalejších a nejzapálenějších pro muslimskou věc. Pokud by někdo přisahal, že Saladin, jakmile se vydal do svaté války, neutratil jediný dinár nebo drachmu jinak než na ni a její šíření, měl by pravdu. Svatá válka a horlivost pro ni se do jeho srdce a do všech částí jeho těla silně vepsaly. A to natolik, že nemluvil o ničem jiném než o ní, nestaral se o nic jiného než o její přípravu, nezajímal se o nikoho jiného než o ty, kdo v ní bojovali, a nesympatizoval s jiným než s tím, kdo o svaté válce neustále mluvil a vybízel k ní. Kvůli Boží svaté válce se vzdálil od rodiny, svých synů, své vlasti, domu. Ze své země a z celého světa byl nejspokojenější ve stínu svého stanu, kde vlevo i vpravo duly silné větry, a dokonce jedné noci na rovině u Akkonu se na něj kvůli silnému větru zřítíl jeho stan, a kdyby ho nenašli, bouřka by ho jistě zahubila. A tohle všechno v něm jen posilovalo nadšení, stálost a vášně pro svatou válku. Chtěl-li se mu někdo zavděčit, stačilo, když o ní začal mluvit.

Sepsali pro něj několik knih s tímto námětem a já byl jedním z nich. Sestavil jsem pro něj knihu obsahující všechna související pravidla a všechny verše Koránu, které o svaté válce pojednávají, stejně jako všechny kanonické tradice. Vybavil jsem knihu vysvětlením obtížných pojmů a on ji velice často četl, dokud si ji od něj nevzal¹⁴ jeho syn al-Malik al-Afdal.

Chci o tom vyprávět něco, co jsem přímo slyšel. V měsíci dhú'l-qa'da roku 584 (leden 1189) dobyl Kaukab¹⁵ a propustil své vojsko. Jelikož se egyptská armáda jeho bratra al-Malika al-'Adila vracela do Egypta, připojil se k nim, aby se s ním rozloučil a mohl se pomodlit během slavnosti¹⁶ v Jeruzalémě. My jsme jeli s ním. Když se v Jeruzalémě pomodlil, napadlo ho, že by mohl jít až do Askalánu a tam se s nimi rozloučit, vrátit se cestou podél pobřeží a tam zkontrolovat území až k Akkonu a dozvědět se o jejich potřebách. Radili mu, aby to nedělal, jelikož vojsko bylo rozpuštěno a my bychom zůstali jen v malém počtu, zatímco Frankové jsou soustředěni v Tyru, což představuje velké nebezpečí. On na to ale nedbal a rozloučil se s bratrem a s jeho vojskem u Askalánu. Pak jsme se všichni vydali směrem k Akkonu. Vládlo nevládné zimní počasí, moře se divoce vzdouvalo a neslo „vlny vysoké jako hory“, jak říká Bůh v Koránu.¹⁷ Viděl jsem moře teprve nedávno a udělalo na mě velký dojem. Takový, že kdyby mi nabídlí panství nad celým světem, ale musel bych pro to uplout jednu míli přes moře, nebyl bych býval přijal. Připadá mi pošetilá rada, která nabádá vydělávat peníze na moři, a správné nepřijímat za platné svědeckví někoho, kdo cestuje po moři.¹⁸ Tyhle myšlenky mi běžely hlavou kvůli strachu, který ve mně vyvolalo rozbouřené moře. Když jsem tam tedy takto stál, Saladin se na mě obrátil a řekl: „Chtěl bych ti něco říci.“ „Samozřejmě.“ „Víš, co mám v úmyslu? Jakmile mi Bůh umožní, abych dobyl zbytek pobřeží, rozdělil své území, nadiktoval závět a poslední vůli, vydám se po moři až ke vzdáleným zemím a budu Franky pronásledovat do té doby, než na zemském povrchu nezůstane nikdo, kdo by nevěřil v Boha. A pak zemřu.“ Tento proslov na mě silně zapůsobil také proto, jak byl protichůdný myšlenkám, které ve mně vyvolalo rozbouřené moře. Řekl jsem tedy: „Není na zemi nikdo odváznější než Vaše

Výsost ani nikdo pevněji rozhodnutý přimést vítězství Bohu. „Proč myslíš? „Odvážnější proto, že tohle rozbouřené moře vám nenahání žádný strach, a zapálenější ve svaté válce proto, že Vaše Výsost není spokojena s vykořeněním božích nepřátel z jedné části světa a chce od nich očistit svět celý.“ A požádal jsem ho, abych mu směl vyprávět o tom, co mi předtím běželo hlavou. Svollil a já mu vše vyprávěl. Potom jsem dodal: „Je to skvěle rozhodnutí, ale Vaše Výsost by měla spíše vyslat po moři své vojsko, zatímco vy sám, hradba a obrana islámu, byste neměl dávat všanc vlastní život.“ A on řekl: „Položím ti jednu otázku: jaká smrt je nejvznešenější?“ „Smrt na boží cestě,“ odpovéděl jsem. „Takže to nejhorší, co se mi může přihodit, je, že zemřu tou nejvznešenější smrtí!“

Oceňte sami tak ryzí záměr, duši tak odvážnou a planoucí! Bože můj, ty víš, že užil veškerou svou životní sílu k tomu, aby ti věnoval vítězství tvé víry. Bojoval ve svaté válce s nadějí na tvé smilování, buď mu tedy milostiv, ty nejlaskavější mezi milostivými!

Jeho trpělivost a úsilí o zásluhy před Bohem

Řekl Bůh: „...a poté, co bojovali a neochvějní byli – k těm zajisté bude Pán tvůj po tom všem odpouštějící a slitovný.“¹⁹ Viděl jsem ho [Saladina] na planině u Akkonu, když byl zeslaben nejbolestivější nemocí, s jakou jsem se kdy setkal, neboť mu vyrazily vředy od břicha až ke kolenům, takže se nemohl posadit a ve svém stanu mohl ležet jen na boku. Nemohl si ani nechat servírovat jídlo, protože nedokázal sedět, a tak rozkázal, at ho rozdají přítomným. S tím vším žil v táborovém stanu nedaleko nepřítel, rozmísťoval své oddíly a jejich sešikování v bitvě. Od rána až do polední modlitby a od odpoledne až do západu slunce jezdil v sedle a kontroloval vojáků přemáhaje bolest, kterou mu způsoboval pulz ve vředech. Velmi jsem se tomu divil a on mi říkal: „Jakmile vsednu na koně, veškerá bolest přestane. A to do té doby, než zase sesednu.“ Skutečný zážrak Boží Prozřetelnosti!

Nemoc propukla, když jsme byli v Charrúbbé²⁰ a Saladin kvůli tomu musel opustit Tell al-Hadžal. Když se to dozvěděli Frankové, vyrazili

do pole, aby udeřili na muslimy. Tehdy se stala příhoda s řekou. Nepřítel po prvním dni pochodu dorazil ke studnám u Tellu. Saladin nařídil, aby odvezli zavazadla směrem k Nazaretu, a jelikož byl nemocný i 'Imád-ad-Dín, pán v Sindžáru, dovolil mu, aby se vzdálil společně se zavazadly. Zůstal tedy na místě jen on sám. Druhého dne se s námi chtěl nepřítel utkat a Saladin, navzdory své nemoci, vydal rozkaz k boji. Na pravé křídlo umístil al-Malika al-'Ádila, na levé Taqí-ad-Dína a svým synům al-Maliku az-Záhírovi a al-Maliku al-Afdalovi svěřil střed vojska. Sám se vydal za záda nepřítel, aby na něj zaútočil. Jakmile sestoupil z Tellu, přivedli mu zajatého nepřítel. Nabídl mu, aby přestoupil na islám, a když to odmítl, rozkázal, aby mu usekli hlavu. Na místě to bylo vykonáno. Nepřítel se dal do pohybu a s každým přiblížením se k pramenům řeky se Saladin dostával dál a dál za jeho záda. Vždy trochu popojel, potom sesedl z koně, aby si odpočinul, zakryl si hlavu kapesníkem kvůli stínu, ale nechtěl, aby mu postavili stan, neboť nepřítel by to vnímal jako znamení jeho slabosti. A tak pokračoval, dokud nepřítel nedošel až k pramenům řeky. Pak se zastavil přímo proti němu na vrcholu jednoho kopce, kde mu vzyčtili malý stan. Tam jsme s ním strávili noc já a také lékař, který ho léčil. Saladin chvíli spal, chvíli bděl až do okamžiku, kdy vyšlo slunce. Když zazněla trubka, vsedl na koně a vydal vojsku rozkaz, aby obklíčilo nepřítel. Ten zatím ustoupil za stany na západním břehu řeky a bránil se silnému muslimskému útoku celý den. Toho dne Saladin, aby získal zásluhy před Bohem, vyslal do útoku své syny al-Malika al-Afdala, al-Malika az-Záhíra a al-Malika az-Zafira se všemi přítomnými vojáky. Postupně do boje poslal všechny, kteří byli s ním, až jsem s ním nakonec zůstal jen já, lékař, dohlížitel nad vojskem a pážata se standartami a trubkami a nikdo jiný. Avšak každý, kdo se díval z dálky, si mohl myslet, že pod standartami stojí početné vojsko. Nepřítel pokračoval v postupu a měl velké ztráty. Každého mrtvého pohřbili a každého raněného odnášeli pryč, takže nakonec nevěděli, kolik jich zemřelo a kolik bylo zraněno. Pochodovali před našima očima stále zbědovanější a zastavili se u mostu. Naši si zoufali nad tím, že na ně nemohou účinně zaútočit, neboť se shromáždili tak, že byli schopni dokonale